

Viden og kompetencer til fremtidens grønne arbejdsmarked

Unge skal vælge en STEM-erhvervsuddannelse

Faglærte og ufaglærte udgør 70% af de ansatte i den grønne sektor, hvilket er en højere andel end i andre sektorer i samfundet. Fredericias erhvervsliv er specialiseret inden for bygge- og anlæg og industri, og det er især faglært arbejdskraft inden for netop bygge- og anlæg, tekniske fag og jern og metal, der bliver afgørende for at nå i mål med den grønne omstilling.

EUC Lillebælt udbyder en række STEM-erhvervsuddannelser som Industritekniker, Industrioperatør, Produktør, Automatiktekniker, Elektriker, Smed, Tømrer, m.fl. Meget få unge forbinder dog uddannelser til eksempelvis elektriker- (29%), VVS- (21%) eller smedeuddannelsen (13%) med arbejde inden for den grønne omstilling, og der hersker generelt et fejlagtigt narrativ blandt de unge om, hvad en erhvervsuddannelse er og kan føre til.

Kun 14% af eleverne i landets 9. klasser forventer at tage en erhvervsuddannelse. I 2022 søgte 26% af afgangselever fra 9. og 10. klasse ind på en erhvervsuddannelse i Fredericia, hvilket er højere end gennemsnittet for Syddanmark (23%), men lavere end Børne- og Undervisningsministeriets mål om at 30% af en ungdomsårgang skal vælge en erhvervsuddannelse.

Udfordringen med at tiltrække unge til erhvervsuddannelserne vil i de kommende år blive større som følge af den demografiske udvikling. Der forventes et fald på 12% i antallet af fredericianske 15-årige frem mod 2030.

Tabel 1: Antal elever på STEM-erhvervsuddannelser* på EUC Lillebælt Fredericia marts 2023

Uddannelse	Antal elever
Personvogsmekaniker	0
Industritekniker	1
Smed	59
Produktør	0
Elektriker	5
Automatik- og procesuddannelse	1
Træfagernes byggeuddannelse	39
Procesoperatør	174
Industrioperatør	68

*Børne- og Undervisningsministeriets afgrænsning af STEM-erhvervsuddannelser

Unge skal vælge en lokal videregående STEM-uddannelse

Virksomheder i Trekantområdet efterspørger lokale STEM-uddannelser på alle niveauer – dog især videregående uddannelser – hvor studerende kan uddanne sig i et praksisnært studiemiljø tæt koblet til virksomhederne i nærområdet.

Andelen af 30-69-årige med en videregående STEM-uddannelse i Fredericia (7,7%) ligger under landsgennemsnittet (8,4%). Ligesom på landsplan vil behovet for personer med en videregående STEM-uddannelse i Fredericia og Trekantområdet vokse frem mod 2030. Trekantområdets behov for forskellige ingeniørtyper anslås til mellem ca. 3.300 – 5.500 – særligt maskin- og IT/Softwareingeniører.

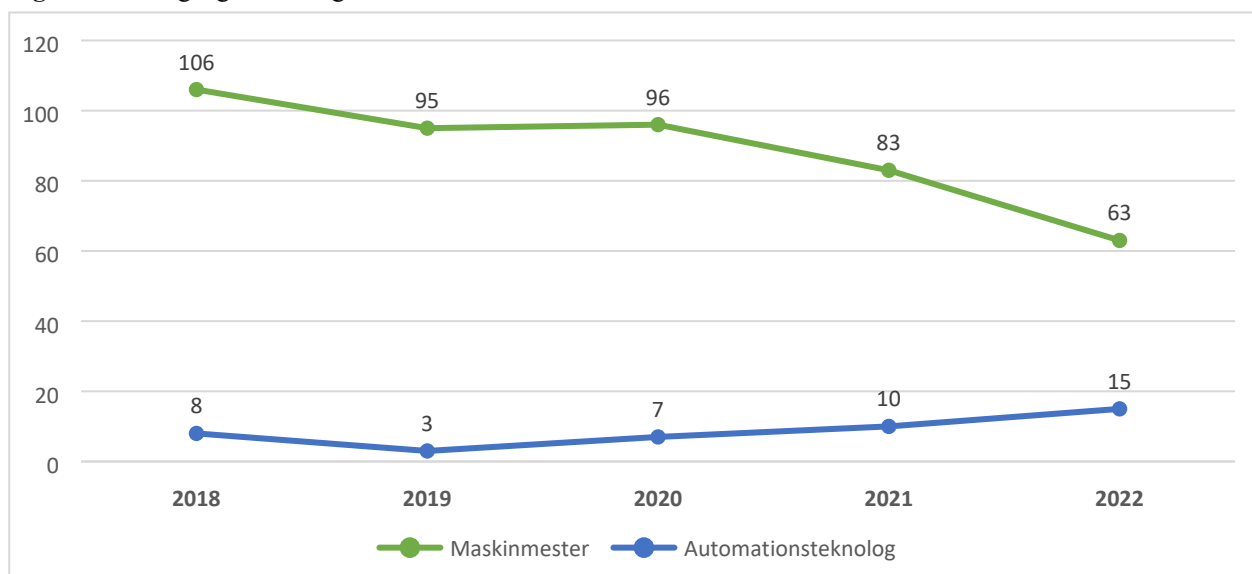
Udfordringen med at tiltrække unge til de videregående uddannelser vil i de kommende år blive større som følge af den demografiske udvikling. Antallet af 19-26-årige i Trekantområdet og opland vil falde med mere end 5.000 frem mod 2035 ifølge fremskrivninger fra Danmarks Statistik (baseret på de unges nuværende flyttemønstre). Først fra 2039 forventes antallet at begynde at stige igen (Uddannelses- og Forskningsstyrelsen 2023).

Undersøgelser viser, at man i høj grad bosætter sig, der hvor man tager en videregående uddannelse. Hvert år flytter ca. hver tiende af de 18-24-årige fra Fredericia Kommune – mange for at tage en videregående uddannelse i én af landets fire største byer.

En anden udfordring er den stigende konkurrence mellem Trekantområdets kommuner om at være attraktiv for den samme gruppe af unge – særligt i relation til IT/STEM-uddannelser, som der aktuelt udbydes 16 af i Trekantområdet. Professionsbacheloruddannelsen til Maskinmester (FMS) er Trekantområdets største STEM-uddannelse. Her uddannes maskinmestre til at lede, drifte og udvikle den grønne omstilling i industrien.

Uddannelses- og Forskningsministeriet udgav i april 2023 en kortlægning af udbud af og efterspørgsel efter STEM/IT-uddannede i Trekantområdet, som blandt andet viser, at maskinmesteruddannelsen i Fredericia er den videregående STEM-uddannelse med det største optag, den laveste ledighed og hvor flest nyuddannede er beskæftiget i Trekantområdet. Maskinmesteruddannelsen i Fredericia har siden 2018 oplevet et fald i elevtilgangen (Figur 1).

Figur 1: Elevtilgang til videregående STEM-uddannelser i Fredericia 2018-2022

Arbejdsstyrken skal opkvalificeres

Den grønne omstilling påvirker hele arbejdsmarkedet og langt hovedparten af arbejdsstyrken kan forvente at skulle opkvalificeres. En af nøglerne bliver at sikre efter- og videreuddannelse af arbejdsstyrken, så kompetencerne følger med i takt med, at omstillingen sker. Særligt forventes fremtidens grønne arbejdsmarked at øge efterspørgslen på medarbejdere med kombinationer af digitale og tekniske kompetencer.

Der kan være flere veje ind i efter- og videreuddannelse i relation til den grønne omstilling. Målgrupperne kan eksempelvis være unge der ikke er i job eller under uddannelse, ledige, ufaglærte og andre, der ønsker at skifte job.

I 2021 havde Fredericia (21%) en højere andel af 25-34-årige uden uddannelse udover grundskole sammenlignet med Syddanmark (18%) og hele landet (15%). En anden målgruppe er kompetenceudvikling af underviserne på bl.a. erhvervsskolerne, så bæredygtighed blive en del af undervisningen.

Fredericia Maskinmesterskole er hovedcampus for forsknings- og videreuddannelsesaktiviteter og Videncenter for Drift & Vedligehold. De udbyder en række virksomhedstilpassede, certificerende efteruddannelseskurser og tekniske diplomuddannelser. EUC Lillebælt er Videnscenter for Procesteknologi og udbyder AMU-kurser som Grøn energi og produktion, Energiteknik, Grøn LEAN, m.fl.

Voksen- og efteruddannelsessystemet (VEU) rummer et uforløst potentiale for at bidrage til samfundets omstilling til en bæredygtig udvikling. På landsplan ses en faldende deltagelse i både AMU og VEU. En kortlægning fra Uddannelses- og forskningsstyrelsen (UFS) viser, at videregående efter- og videreuddannelse har markant mindre 'grønt læringsudbytte' end de ordinære uddannelser.

Aftagervirksomheder har svært ved at sætte ord på, hvilke kompetencer de har brug for til den grønne omstilling. Dette fordrer øget samarbejde på tværs af sektorer og aktører for at sikre de rette kompetencer, og den grønne omstilling kan blive løftestangen for at styrke og etablere en kultur for livslang læring.